

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI ZBOR

Poslanska skupina Pozitivna Slovenija

Šubičeva ulica 4, 1000 Ljubljana

t: 01 478 95 69, f: 01 478 95 84, e: ps-ps@dz-rs.si, www.dz-rs.si

DRŽAVNI ZBOR
REPUBLIKE SLOVENIJE

Skupina poslank in poslancev
(prvopodpisana mag. Barbara Žgajner Tavš)

Ljubljana, 20.11. 2012

DRŽAVNI ZBOR REPUBLIKE SLOVENIJE

Prejeto:	20 -11- 2012	
Šifra:	541-01/12-12/1	
Povezava:		
EPA:	782-VI	EU:
Sign. zn.:		
Kratika:		

Na podlagi 88. člena Ustave Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97, 66/00, 24/03 69/04, 68/06), 19. člena Zakona o poslancih (Uradni list RS, št. 48/92, 15/94, 19/94, 44/94, 123/04 in 90/05) ter 114. in 142. člena Poslovnika Državnega zbora Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 35/02, 60/04, 64/07 in 92/07 - uradno prečiščeno besedilo) vlagamo podpisani poslanci

Predlog zakona o spremembi Zakona o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev

in vam ga na podlagi 114. in 115. člena Poslovnika Državnega zbora Republike Slovenije pošiljamo v obravnavo po skrajšanem postopku, saj gre za manj zahtevno spremembo zakona.

Na sejah Državnega zbora RS in na sejah matičnega delovnega telesa bodo sodelovali mag. Barbara Žgajner Tavš, ga. maja Dimitrovski, mag. Alenk Bratušek.

Podpisi poslank in poslancev:

Mag. Barbara Žgajner Tavš
Maja Dimitrovski
Mag. Alenka Bratušek

PREDLOG ZAKONA O SPREMEMBI ZAKONA O UVELJAVLJANJU PRAVIC IZ JAVNIH SREDSTEV

I. UVOD

1. Ocena stanja in razlogi za sprejetje zakona

Finančna sredstva programov socialne pomoči in nadomestila neposrednim upravičencem se v zadnjem obdobju krčijo, prav tako se krčijo finančna sredstva pri programu družinskih prejemkov in starševskih nadomestil.

Več kot očitno je, da vlada s svojo politiko, v imenu finančne konsolidacije, ostro posega na področje socialne politike. Podreja jo politiki kapitala, kjer tudi v t.i. razvitih državah otroci stradajo. Brezglavo hitenje z varčevalnimi ukrepi, brez razvojne naravnosti, vodi v družbo brez prihodnosti. Krčenje socialnih pravic, krčenje pravic delavcev, nižanje socialnih podpor, nižanje nadomestil brezposelnim, nižanje starševskih nadomestil je kruta politika neoliberalizma, ki po naši oceni razkraja slovensko družbo.

Zaradi naraščanja revščine bi bilo zato nujno potrebno poglobljeno proučiti področje socialne politike in omiliti pogoje pri dodeljevanju pravic iz javnih sredstev, ki za izhod iz najhujše krize v upoštevanje dohodka posameznika oziroma gospodinjstva uvrščajo tudi tako imenovane humanitarne prejemke.

Tudi predloga proračuna za leti 2013 in 2014 ne sledita statističnim podatkom o povečevanju revščine v Sloveniji, ne sledita niti realnemu stanju, in ne sledita številnim opozorilom nevladnih organizacij, ki opozarjajo na povečevanje revščine.

2. Cilji, načela in poglavitne rešitve predloga zakona

2. 1. Cilji

Temeljni cilji predloga zakona so:

- odpravo posledic uveljavitve Zakona o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev

Pomoč, ki jo gospodinjstvo dobi s sredstvi humanitarnih in dobrodelnih organizacij se šteje med dohodke za izračun višine pomoči, ki jo je država dolžna nuditi, kadar redni dohodki gospodinjstva ne zadostujejo za preživetje.

2. 2. Načela

- Predlog zakona sledi zagotavljanju socialno varnosti najšibkejšim družbenim skupinam.

2. 3. Poglavitne rešitve predloga zakona

Da bi vsaj delno omilili posledice uveljavitve Zakona o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev in z njim povezanega zakona o socialno varstvenih prejemkih, med vrstami, prejemkov, ki se upoštevajo kot prejemki gospodinjstva oziroma posameznika črtamo tudi t.i. humanitarne pomoči posameznikom in gospodinjstvom. Humanitarne pomoči posameznikom in gospodinjstvom tako ne bodo vplivale na obseg pomoči socialno ogroženim s strani države.

3. Ocena finančnih posledic za državni proračun in druga javnofinančna sredstva

3.1. Ocena finančnih posledic za državni proračun

Finančnih posledic ni mogoče natančno oceniti zaradi različnih okoliščin in sicer števila oseb, ki pridobijo pravico do prejemkov oziroma subvencij.

Sredstva v državnem proračunu niso zagotovljena, ker proračun za leto 2013 (in 2014) še ni sprejet.

3.2. Ocena finančnih posledic za druga javnofinančna sredstva

Sprejem predlaganega zakona ne bo imel posledic za druga javnofinančna sredstva.

4. Prikaz ureditve v drugih pravnih sistemih in prilagojenost predlagane ureditve v pravu Evropske unije

4.1. Prilagojenost predlagane ureditve pravu Evropske unije

Predlog zakona ni predmet usklajevanja s pravnim redom Evropske unije.

4.2. Prikaz ureditve v drugih pravnih sistemih

Velika Britanija - za izvajanje politike socialne varnosti in pokojnin na državni ravni skrbi Oddelek za delo in pokojnine, ki ima ključno vlogo pri odzivanju vlade na področju socialne in pokojninske reforme, je pa tudi pomemben akter na področju boja proti revščini otrok. Je največja javna služba v Veliki Britaniji, ki ima več kot 20 milijonov uporabnikov. Pod njegovim okriljem delujejo tri agencije (servisi):

- Center za delo;
- Služba za invalide in nego;
- Služba za pokojnine.

Z vidika koncepta »Vse na enem mestu« je treba omeniti urade Centra za delo (JCP), ki so bili vzpostavljeni v letu 2002. Nastali so z združitvijo Službe za zaposlovanje, ki je zagotavljala pomoč pri iskanju zaposlitve in kratkotrajno finančno pomoč brezposelnim – aktivnim iskalcem zaposlitve, in Službe za socialne pomoči (Benefits Agency), ki je zagotavljala pomoč ljudem zunaj trga delovne sile, invalidnim osebam, materam samohranilkam itd. Center za delo predstavlja izvršilno agencijo britanske vlade pri spopadanju z revščino, zmanjševanjem brezposelnosti in s spodbujanjem rasti ter priložnosti. Uradi Centra za delo na lokalni ravni so ključni izvajalci zaposlovanja in socialne varnosti za ljudi v delovni dobi. So podaljšana roka DWP in so popolnoma ločeni od lokalnih oblasti.

Uradi Centra za delo predstavljajo središčno vstopno točko za začetno oceno situacije in nasvet brezposelnim ter njihovo nadaljnjo napotitev v širšo mrežo služb, ki se ukvarjajo s pomočjo pri zaposlovanju. Za večino novih strank je začetna ocena situacije narejena prek telefonskega kontaktnega centra, za tiste, ki so upravičeni do prejemanja socialnih pomoči, sledi obvezni intervju z osebnim svetovalcem, naravnani na iskanje dela. V pristojnosti Centra za delo je tudi odločanje o večini socialnih transferjev in njihova distribucija osebam, ki so do njih upravičene.

Na **Portugalskem** je bil leta 1999 predstavljen koncept t. i. državljskih točk, katerega namen je na enem mestu združiti široko množico javnih in zasebnih služb. Z dogovori o partnerstvu in sodelovanju med več ustanovami, javnimi in zasebnimi (davki, socialna varnost, zdravstvo, registri, vozniško dovoljenje, potni list, mestna kartica, delo itd.) pomeni ta projekt inovacijo in modernizacijo na področju javne administracije.

Projekt predstavlja poenostavitev procesa, uporabo novih tehnologij in izboljšanje ravni delovanja služb za državljane. Pomeni decentralizacijo in racionalizacijo javnih služb. Sodelujoče ustanove so vključene v skupen model in uporabljajo skupne postopke, medtem ko ohranjajo svojo avtonomijo.

Trenutno deluje 9 državljskih točk. Z njihovo razširitvijo po državi naj bi imeli vsi državljani, ki živijo in delajo na Portugalskem, dostop do enakih storitev javnih služb. Med letoma 1999 in 2009 je državljske točke obiskalo okoli 72 milijonov uporabnikov, vsak dan pa več kot 6.000 obiskovalcev obišče njihov spletni portal (državljski portal).

V Avstriji so aprila 2008 predstavniki Zveznega ministrstva za socialne zadeve in zaščito potrošnikov predstavili predlog nove ureditve »kritja osnovnih življenjskih potreb« predstavnikom devetih provinc. Po tem predlogu bi imeli ljudje, ki so se znašli v revščini in so si hkrati pripravljeni poiskati delo, pravico do zagotovljenega minimalnega mesečnega dohodka, ki bi bil urejen na državni ravni. Cilj uvedbe novega sistema je nadomestiti različne ureditve socialnih zadev v vsaki izmed devetih provinc in tako zagotoviti minimalne standarde socialne pomoči na nacionalni ravni. Po tem predlogu bi bili do novega prejemka upravičeni tisti, ki prejemajo denarno nadomestilo za brezposelnost, pomoč za primer brezposelnosti, denarno socialno pomoč in pokojnino in ki s temi dohodki ne dosežejo osnovnega dohodka, ki bi jim zagotavljal kritje osnovnih življenjskih potreb. Enotni pravni postopki za vse prosilce v državi bi tako zagotovili enako obravnavo potencialnih upravičencev. Vsi upravičenci bi bili samodejno vključeni v sistem zdravstvenega varstva.

Hkrati z načrtovanimi spremembami nameravajo v Avstriji uvesti enotno vstopno točko za tiste, ki bodo za omenjeni prejemek zaprosili. Nova ureditev prek enotne vstopne točke bi tako izboljšala možnosti za posredovanje delovnih mest upravičencem, ki bi bilo lažje zaradi že utečenih stikov upravičencev z AMS. Hkrati pa bi se z enotno ureditvijo sistema lahko zagotovila večja anonimnost prosilcev za pomoč.

Izvedba načrtovane ureditve kritja osnovnih življenjskih potreb je zaradi potrebe po izboljšanju (spremembi) zakonodaje v vsaki izmed devetih provinc in potrebe po prilagoditvi regionalnih informacijskih tehnologij predstavljena na september 2010. Vprašanje je tudi, ali bo načrtovana ureditev prinesla harmonizacijo obstoječih različnih sistemov socialne varnosti v državi (po provincah), saj bodo imele province še naprej obilico manevrskega prostora pri dodeljevanju dodatne pomoči.

Subsidiarnost virov zagotavljanja minimalnega dohodka oziroma upoštevanje dohodkov pri ugotavljanju upravičenosti

Povsod velja pravilo, da mora posameznik najprej uveljaviti pravico do drugih transferjev in šele potem, če skupni viri še vedno ne dosegajo ravni minimalnega dohodka, lahko zaprosi za denarno socialno pomoč. Tako nekatere države med finančne vire, ki se upoštevajo pri določanju višine DSP, štejejo vse dohodke in druge finančne vire vlagatelja in družinskih članov ne glede na njihov izvor (na primer Finska, Norveška, Poljska, Švedska, Nemčija, Španija), tudi otroške dodatke, saj je DSP zadnji finančni instrument za blaženje socialnih oziroma materialnih stisk. Običajno pa se v dohodke ne štejejo socialni transferji, ki so posebej ciljno naravnani (štipendije in pomoč neodvisnih humanitarnih organizacij na primer v Avstriji, stanovanjski dodatki v Veliki Britaniji) oziroma povezani z nego (nadomestilo za invalidnost v Avstriji in Veliki Britaniji). Na Malti med dohodke štejejo tudi »možne ocenjene« prihodke od nepremičnine, ki se ne uporablja oziroma prejemnik v njej ne živi, oziroma se med dohodke šteje prihodek, ki bi ga prosilec imel, če bi vrednost nepremičnine vezal na banki s 5,5-odstotno obrestno mero.

5. Druge posledice, ki jih bo imel sprejem zakona

Med druge posledice, ki jih bo imel sprejem predloga zakona, štejemo preprečitev dolgoročne škode za celotno družbo, saj ima socialna zaščita lahko ključno vlogo pri zmanjševanju revščine in ranljivosti. S krepitevijo enakosti, na primer s socialnimi

transferji in boljšim dostopom do osnovnih socialnih storitev, in zaščito pred tveganjem lahko socialna zaščita podpira zmanjševanje revščine in vključujočo gospodarsko rast ter hkrati podpira socialno kohezijo in stabilnost. Ustrezna socialna zaščita tako zmanjšuje neenakost, kar prispeva k vključujoči in trajnostni rasti ter pospešuje socialno vključenost, kohezijo in večjo odgovornost.

Vse to lahko prispeva k varnosti, stabilnosti družbe in predvidljivosti za posameznika, s čimer ohranjamo socialno povezanost družbe.

II. BESEDILO ČLENOV

1. člen

V prvem odstavku 12. člena Zakona o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev (Uradni list (Ur. l. RS št. 62/2010 in 40/2011) se črtata dvajseta (20.) in enaindvajseta (21.) točka.

Ostale točke se smiselno preštevilčijo.

2. člen

Ta zakon začne veljati 15 dni po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, uporabljati se začne 1.1. 2013.

III. OBRAZLOŽITEV

K 1. členu

Zakon o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev določa vrste denarnih prejemkov, subvencij in plačil, o katerih se odloča, meje dohodkov, ki se upoštevajo pri uveljavljanju pravic iz javnih sredstev, ki so odvisne od materialnega položaja, enoten način ugotavljanja materialnega položaja, višino določenih pravic iz javnih sredstev in postopek njihovega uveljavljanja.

S predlaganim členom v okviru upoštevanja družinskega dohodka črtamo pomoči v obliki denarnih sredstev, ki jih socialno ali drugače ogrožene osebe prejmejo od organizacij, ki imajo skladno z zakonom, ki ureja humanitarne organizacije, status humanitarne organizacije, ki deluje v javnem interesu na področju socialnega ali zdravstvenega varstva, in od organizacij, ki imajo skladno z zakonom, ki ureja invalidske organizacije, status invalidske organizacije, ki deluje v javnem interesu na področju invalidskega varstva, namenjene za preživetje, zmanjšane za višino minimalnega dohodka, ki bi pripadal posamezni osebi, če ne bi imela drugih dohodkov, kot ga določa zakon, ki ureja socialnovarstvene prejemke in pomoči v obliki denarnih sredstev, ki jih pomoči potrebne osebe prejmejo od dobrodelnih ustanov, katerih ustanovitev in poslovanje sta skladna z zakonom, ki ureja ustanove, namenjene za preživetje, zmanjšane za višino minimalnega dohodka, ki bi pripadal posamezni osebi, če ne bi imela drugih dohodkov, kot ga določa zakon, ki ureja socialnovarstvene prejemke.

K 2. členu

Člen določa rok začetka veljavnosti in uporabe zakona.

IV. BESEDILO ČLENOV, KI SE SPREMINJAJO

3. Dohodek, ki se upošteva

12. člen

(1) V dohodek, ki se upošteva, se štejejo dohodki in prejemki vseh oseb, in sicer:

1. obdavčljivi dohodki po zakonu, ki ureja dohodnino, ki niso oproščeni plačila dohodnine;

2. pokojninske rente in odkupne vrednosti, izplačane skladno z zakonom, ki ureja prvi pokojninski sklad Republike Slovenije in preoblikovanje pooblaščenih investicijskih družb ter dodatne starostne pokojnine na podlagi zakona, ki ureja pokojninsko in invalidsko zavarovanje;

3. dohodki, razen povračil stroškov, prejeti na podlagi pogodbe o prostovoljnem služenju vojaškega roka;

4. preživnina, nadomestilo preživnine in drugi prejemki, prejeti na podlagi izvršilnega pravnega naslova z namenom kritja življenjskih stroškov, do višine minimalnega dohodka, ki bi osebi pripadala po zakonu, ki ureja socialnovarstvene prejemke, če ne bi imela drugih dohodkov;

5. nagrada skrbniku skladno z zakonom, ki ureja zakonsko zvezo in družinska razmerja;

6. plačilo dela rejniku, ki se izplačuje iz proračuna skladno z zakonom, ki ureja rejniško dejavnost;

7. starševski dodatek;

8. otroški dodatek;

9. denarna socialna pomoč, razen izredna denarna socialna pomoč;

10. varstveni dodatek;

11. državne štipendije, zmanjšane za znesek, ki je enak dodatku za bivanje zunaj kraja stalnega prebivališča, dodatku za prevoz v primestnem ali medkrajevem prometu, dodatku za učni oziroma študijski uspeh, dodatku za štipendiste s posebnimi potrebami ter dodatku za vrsto in področje izobraževanja;

12. dodatek glede na dohodek v družini štipendista k Zoisovi štipendiji;

13. dodatek za aktivnost po predpisih, ki urejajo zaposlovanje;

14. dodatek k pokojnini po zakonu, ki ureja zagotavljanje socialne varnosti slovenskim državljanom, ki so upravičeni do pokojnin iz republik nekdanje SFRJ;

15. rente iz življenjskega zavarovanja po zakonu, ki ureja zavarovalništvo;

16. veteranski dodatek po zakonu, ki ureja področje vojnih veteranov;

17. invalidski dodatek in družinski dodatek po zakonu, ki ureja področje vojnih invalidov ter nadomestilo za invalidnost po zakonu, ki ureja družbeno varstvo duševno in telesno prizadetih oseb;

18. sredstva za nego in pomoč in druge oblike denarnih nadomestil, ki jih dobiva oseba, za katero skrbi oseba, ki se upošteva pri ugotavljanju materialnega položaja;

19. prejemki za delo pripornikov in obsojencev;

20. pomoči v obliki denarnih sredstev, ki jih socialno ali drugače ogrožene osebe prejmejo od organizacij, ki imajo skladno z zakonom, ki ureja humanitarne organizacije, status humanitarne organizacije, ki deluje v javnem interesu na področju socialnega ali zdravstvenega varstva, in od organizacij, ki imajo skladno z zakonom, ki ureja invalidske organizacije, status invalidske organizacije, ki deluje v javnem interesu na področju invalidskega varstva, namenjene za preživetje, zmanjšane za višino minimalnega dohodka, ki bi pripadal posamezni osebi, če ne bi imela drugih dohodkov, kot ga določa zakon, ki ureja socialnovarstvene prejemke;

21. pomoči v obliki denarnih sredstev, ki jih pomoči potrebne osebe prejmejo od dobrodelnih ustanov, katerih ustanovitve in poslovanje sta skladna z zakonom, ki ureja ustanove, namenjene za preživetje, zmanjšane za višino minimalnega dohodka, ki bi pripadal posamezni osebi, če ne bi imela drugih dohodkov, kot ga določa zakon, ki ureja socialnovarstvene prejemke;

22. plačila za vodenje knjigovodstva na kmetijah po uradni metodologiji Evropske unije za zbiranje računovodskih podatkov o dohodkih in poslovanju kmetijskih gospodarstev, ki so namenjena vodenju knjigovodstva v povezavi z opravljanjem osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti, kot je določena z zakonom, ki ureja dohodnino;

23. dohodki, prejeti na podlagi pogodbe o vojaški službi v rezervni sestavi, razen nadomestila plače oziroma izgubljeni zaslužek ter razen dohodkov za čas opravljanja vojaške službe (v miru ter v izrednem in vojnem stanju).

(2) Ne glede na določbe prejšnjega odstavka se pri ugotavljanju upravičenosti do denarne socialne pomoči, varstvenega dodatka, subvencije najemnine, pravice do kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev in do pravice do plačila prispevka za obvezno zdravstveno zavarovanje upoštevajo tudi naslednji dohodki:

1. drugi dohodki po zakonu o dohodnini, ne glede nato, ali so oproščeni plačila dohodnine, razen tistih, ki jih kot izjeme določa zakon, ki ureja socialnovarstvene prejemke;

2. dediščine;

3. volila;

4. darila, prejeta od fizične osebe, ki ni delodajalec prejemnika (ali z delodajalcem povezana oseba) ali delodajalec osebe, ki je povezana s prejemnikom;

5. dobitki od iger na srečo po zakonu, ki ureja igre na srečo;

6. izplačila, ki jih prejme fizična oseba na podlagi zavarovanja za primer bolezni, poškodbe ali invalidnosti, katerega zakon, ki ureja zavarovalništvo, ne določa kot obvezna zavarovanja.

(3) Podrobnejšo opredelitev podatkov o dohodkih iz 1. točke prvega odstavka tega člena, ki jih zagotavlja Davčna uprava Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: Durs), določi minister, pristojen za socialno varstvo, ob predhodnem soglasju ministra, pristojnega za finance.

(4) Najemnina kot dohodek iz 1. točke prvega odstavka tega člena se upošteva najmanj v višini neprofitne najemnine za primerljivo stanovanje ali stanovanjsko hišo (v nadaljnjem besedilu: stanovanje) v občini, kjer to stanovanje leži.

(5) Neprejemanje prejemkov iz 4. točke prvega odstavka tega člena se ugotavlja zlasti s predlogom za izvršbo, potrdilom sodišča o njegovi vložitvi ali s sklepom o izvršbi ali z dokazilom o neuspeli izvršbi ali s potrdilom pristojnega ministrstva, da je začel teči postopek za izterjavo iz tujine.

(6) Če v primeru iz 18. točke prvega odstavka tega člena oseba dokaže, da nego in pomoč nudi v nižji vrednosti, se kot dohodek upošteva višina sredstev v tej vrednosti.

(7) Dohodki in prejemki iz prvega odstavka tega člena se upoštevajo po zmanjšanju za normirane stroške oziroma dejanske stroške, priznane po zakonu, ki ureja dohodnino, ter za davke in obvezne prispevke za socialno varnost, odtegnjene od teh dohodkov in prejemkov.

(8) Do pravic iz javnih sredstev po tem zakonu ni upravičena oseba, ki je neutemeljeno opustila uveljavljanje pravice do dohodkov iz prvega odstavka tega člena, razen pravic po tem zakonu, ki bi vplivali na socialno-ekonomski položaj te osebe ali drugih oseb, ki se poleg nje upoštevajo pri ugotavljanju materialnega položaja, kljub temu pa se pri uveljavljanju pravic po tem zakonu upoštevajo njeni dohodki in premoženje.

SKUPINA POSLANK IN POSLANCEV

Ime in priimek

Podpis

BARBARA ŽGAJNER TAŠ

MAJA DIMITROVSKI

Dimitrovska

ALENKA BRATUŠEK

JANI MODERNDORFER

MAŠA KOČPER

TINA KOMEL

Tina Komel

DRAGAN BOSNIĆ

Dragan Bosnic

MITJA MERJOL

Mitja Merjol

ALOJZIJ ROTOČNIK

ALENKA BIKAR

JOŽE VALIKENJA

STANKO STEPIŠNIK

TAMARA VONJA

PETER VILFAN

TOŽEF KAVTČNIK

RENATA BRUNSKOLE